

22. Афанасьев В.Г. Вказана праця. – С. 143.
23. Мамардашвили М.К. Процессы анализа и синтеза. – С. 54-55.
24. Афанасьев В.Г. Вказана праця. – С. 170.

This article deals with the role of analysis and synthesis in cognition of state as a system and functional structure of society.

Key words: *analysis, state, components, method, methodology, political synthesis, system.*

Отримано: 24.09.2015 р.

УДК 37.013(477)

Андрій Левдер

ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРІОДИЗАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І. П. КРИП'ЯКЕВИЧА

У статті проаналізовано основні етапи науково-педагогічної діяльності Івана Петровича Крип'якевича, охарактеризовано історіографію даної проблеми та запропоновано періодизацію наукової діяльності вченого.

Ключові слова: *науково-педагогічна діяльність, періодизація, історик-дослідник, викладацька діяльність, учительська діяльність, учений-дослідник, НТШ.*

Сучасні науковці дедалі активніше почали досліджувати діяльність та спадщину українських педагогів, культурно-освітніх діячів, вітчизняних учених світового рівня, які в свій час стояли біля витоків формування української національної школи і збагатили унікальним досвідом скарбницю вітчизняної педагогічної думки. До таких учених можна віднести Х.Д. Алчевську, Б.О. Барвінського, Г.Г. Ващенко, А. Волошина, Б.Д. Грінченка, І.П. Крип'якевича, А.Л. Лотоцького, І.І. Огієнка, С.Ф. Русову, С.О. Сірополка, І.М. Стешенка, Я.Ф. Чепігу, С.Р. Черкаського, І.Ю. Ющишина та багато інших.

Серед когорти українських учених почесне місце належить Івану Петровичу Крип'якевичу, який більше відомий широкому загалу як історик, наукова спадщина якого, окрім української та всесвітньої історії, охопила історіографію, джерелознавство, архівознавство, геральдику, сфрагістику, філігранологію, історичну географію, картографію, нумізматику, краєзнавство, дипломатику, соціотопографію. Він знаний також як мовознавець і літературознавець, письменник, бібліограф, книго- й бібліотекознавець. Проте комплексного дослідження його діяльності та спадщини наразі немає. Поміж основних проблем у дослідженні постаті І.П. Крип'якевича можна виділити такі: комплексне розкриття зміст багатоаспектної науково-педагогічної діяльності, до якої належали наукова, педагогічна (учительська, викла-

дацька, методична, організаційна) та популяризаторська діяльність; визначення основних періодів і напрямів наукової та педагогічної діяльності; систематизацію та узагальнення праць відомого вченого-педагога з історії української освіти і школи; дослідження змісту основних педагогічних ідей; дослідження й актуалізацію специфіки педагогічної діяльності, науково-популярної та художньої літератури І.П. Крип'якевича для дітей і молоді. Одною з ключових проблем є визначення основних періодів діяльності Івана Петровича, дослідження якої дало б можливість відкрити нові біографічні факти та особливості становлення його як науковця.

В українській історіографії наразі відсутні чітко обґрунтовані підходи щодо основних етапів (періодів) наукової діяльності І.П. Крип'якевича. Я.Р. Дашкевич вважав, що «творчий шлях Крип'якевича можна поділити на три чіткі етапи: до Першої світової війни, від 1917 до 1944 р. (це так огульно беручи) та після 1944 р.»¹. Основою цього поділу, очевидно, є винятково хронологічний (часовий) принцип, що не пов'язаний із суспільно-політичними реаліями, науковим життям, становленням І.П. Крип'якевича як вченого. Інший дослідник – О. Прицак пропонував наукову діяльність І.П. Крип'якевича «розділити на два періоди – один до 1939 р (1904-1939) і другий після 1939 р. (1939-1964)»². За основу цього поділу О. Прицак взяв таке поняття як «свобода вислову». За його словами до 1939 р. І.П. Крип'якевич хоча і володів такою свободою, але не мав університетської кафедри, необхідної матеріальної бази. Натомість після 1939 р. він був вже відомим вченим, але його діяльність обмежувалася жорсткою радянською цензурою.

У характеристиці основних етапів наукової діяльності І.П. Крип'якевича необхідно зважати на всі ключові моменти життя, що сприяли формуванню його як вченого-дослідника. Мається на увазі, насамперед, університетський період, коли він не тільки здобував освіту, фах, але робив перші кроки на ниві науки, долучався до серйозних історичних досліджень під керівництвом свого учителя і наставника М.С. Грушевського. Після закінчення університету його діяльність дуже тісно пов'язана з Науковим Товариством ім. Т. Шевченка, що допомогло спочатку молодому І.П. Крип'якевичу зарекомендувати себе як талановитий учений, а потім – сформуватися і стати одним із провідних науковців на західноукраїнських землях. Вплив на формування наукової долі І.П. Крип'якевича зробили прихід радянської влади на західноукраїнські землі у 1939 р., Друга світова війна та повоєнні роки. Все це потрібно взяти до уваги, виокремлюючи основні етапи наукової діяльності Івана Петровича.

Відомо, що до Першої світової війни наукова праця та здобутки І.П. Крип'якевича були різними. Присвятити себе науці він вирішив ще з шкільної лави, підтвердженням чого є записи із

гimназійного щоденника «Мої гадки». Саме у гimназійні роки визріло бажання стати істориком і досліджувати історію України. Він розробив «Статут Наукового кружка VII – А класи IV гimназії у Львові», укладений за зразком статуту НТШ, спланував напрями та тематику майбутньої наукової роботи. Отже, нижньою межею першого етапу наукового становлення І.П. Крип'якевича можна вважати 1904 р. коли він закінчив гimназію та записався на «наукові курси» НТШ. Про це пізніше згадуватиме так: «Був я дуже вдоволений, що став уже «homofinitus (повною людиною – з лат.)», бо в VII і VIII класі вже в гimназії нудився, зайнятий своїми планами історичних дослідів»³.

На курсах І.П. Крип'якевич познайомився з М.С. Грушевським, який визначив його подальшу творчу долю і напрями наукової діяльності. Навчаючись на філософському факультеті, він не лише оволодівав азами науковця-дослідника, потоварищував з М.С. Грушевським, але й обрав тему майбутнього докторського дослідження. Головну роль у цьому відіграв його учитель – Михайло Сергійович, про що він згодом напише: «В цьому заслуга Грушевського, що сам був незвичайно витривалим науковим працівником і в нас, молодих, умів вдихнути замишування до дослідчої праці»⁴.

М.С. Грушевський ввів І.П. Крип'якевича до Наукового Товариства ім. Шевченка, залучив до роботи в Записках НТШ, сприяв організації наукових експедицій до архівів Варшави, Кракова, Москви. Отримуючи від М.С. Грушевського регулярні поради, І.П. Крип'якевич зміг за перший рік навчання опублікувати 12 праць. Він брав активну участь в історико-філософській секції НТШ, відвідував семінари М.С. Грушевського, за його дорученням укладав списки джерел за окремими темами. Протягом років навчання в університеті І.П. Крип'якевич підготував близько 50-ти наукових публікацій, серед яких були вже перші його вагомі роботи – «Матеріали до історії торгівлі Львова», «Жерела до історії України-Руси» (8 т.). Він активно досліджував історію Козаччини і в листопаді 1911 р. захистив дисертацію «Козаччина і Баторієві вольності», за що отримав ступінь доктора філософії⁵. Фактично 1911 р. закінчується етап, який можна назвати періодом формування та становлення І.П. Крип'якевича як історика-дослідника. До цього етапу увійшли роки навчання в університеті, завершення і захисту дисертації.

У 1911 р. І.П. Крип'якевича обирають дійсним членом НТШ, тоді було не лише почесно, але одночасно засвідчувало про наукове визнання дослідника. НТШ – найстаріша громадська наукова організація, що виникла 11 грудня 1873 р. За зразком тогочасних західноєвропейських академій наук НТШ поділено на наукові секції, що займалися дослідженнями, збором наукових предметів та пам'яток старовини, організацією конференцій, з'їздів учених, друком наукових періодичних і

неперіодичних видань, утриманням бібліотеки, музею, книгарні тощо. У 1897-1913 рр. головою НТШ був М.С. Грушевський, який, як про це вже згадувалося раніше, до роботи в Історико-філософській секції залучав студентів Львівського університету, серед яких був і І.П. Крип'якевич.

Упродовж 1911-1939 рр. творча діяльність І.П. Крип'якевича безпосередньо пов'язана із цією званою інституцією, яка у науковому злеті Івана Петровича відіграла неабияку роль. Він був активним членом Археографічної комісії НТШ. Із 1920 р. – секретарем Історико-філософської секції, а з 1934 р. – директором цієї секції. Діяльність І.П. Крип'якевича у НТШ припадає на другий та третій етапи функціонування самої інституції⁶. Найбільша кількість праць періоду віддрукована в Записках НТШ та різних збірниках, що видавалися організацією: «З козацької сфрагістики» (1917), «Серб в українському війську» (1919), «Український державний скарб за Богдана Хмельницького» (1920), «Учитель Богдана Хмельницького» (1922), «До історії українського державного архіву в XVII ст.» (1924), серія нарисів «Студії над державою Б. Хмельницького» (1925-1931), «Листи Богдана Хмельницького» (1928).

З ініціативи НТШ у 20-их роках ХХ ст. організовано Львівський таємний університет, у якому І.П. Крип'якевич розпочав діяльність викладача. На посаді директора Історично-філософської секції він розширив напрями досліджень, до яких належали історичне краєзнавство, історична картографія, історична географія, етнографія, історична культурологія. І.П. Крип'якевич очолював Комісію історії старої України та був редактором багатьох томів Записок НТШ. Він долучився до видання популярного часопису «Стара Україна», який започаткувало НТШ. Увесь цей період головною ділянкою роботи він вважав науку, а основним питанням наукових досліджень – державу Богдана Хмельницького: її творення та визвольну боротьбу⁷.

Саме на цей науковий період припадає написання та редагування ряду синтетичних, узагальнених праць з української та всесвітньої історії. А саме «Велика історія України» (1935), «Історія українського війська» (1936), «Історія української культури» (1937), «Всесвітня історія» (1938-1939). Тоді ж підготовлений машинописний рукопис «Історії України», що з'явиться друком під псевдонімом Іван Холмський, без згоди автора, у 1949 р. у Мюнхені. Упродовж першої третини ХХ ст. І.П. Крип'якевич видрукує і деякі науково-популярні, публіцистичні видання для учнів, молоді, різних верств населення, поява яких закріпить за ним реноме популяризатора української історії та культури. До таких книг належать «Коротка історія України для початкових шкіл та 1-ої класи гімназії» (1918), «Оповідання з історії України для нижчих клас середніх шкіл. Перша частина. Княжа доба» (1918), «Огляд історії України. Repetitorium для вищих клас середніх шкіл та вчительських курсів» (1919), «Мала історія України» (1921 р.), «Історія ко-

заччини. Для народу і молоді» (1922), «Історія України для народу» (1929 р.), «Українське життя в давні часи» (1933 р.).

14 січня 1940 р. НТШ та всі установи, що функціонували при товаристві були ліквідовані органами радянської влади, яка встановилася на західноукраїнських землях із вересня 1939 р. І.П. Крип'якевич не був присутнім на ліквідаційних зборах і загалом закриття НТШ сприйняв як трагічну подію. Факт ліквідації НТШ засвідчував, що представники нової влади не йтимуть на якісь компроміси, не вестимуть перемовини з представниками науки, вони діятимуть так, як того вимагала комуністична ідеологія. Ще до офіційної ліквідації НТШ радянське партійне керівництво прийняло рішення про організацію у Львові відділів Академії наук УРСР і філіалу бібліотеки Академії наук. Створення таких підрозділів поставило за мету пришвидшити процес інтеграції західноукраїнських земель у радянську суспільно-політичну систему. І.П. Крип'якевич розумів, що відродити НТШ не можливо, тому вирішив використати нову установу для працевлаштування талановитих істориків і продовження дослідження минувшини. Цим кроком буде започаткований наступний етап наукової діяльності, пов'язаний із роботою в радянських наукових інституціях. Очевидним є те, що у науковому плані період 1911-1939 рр. характеризувався становленням І.П. Крип'якевича як дослідника української історії та організатора наукового життя на західноукраїнських землях і був одним із найрезультативніших за кількістю публікацій і їх тематикою. Упродовж 1911-1939 рр. Іваном Петровичем підготовлено більше 550 публікацій⁸.

Наступний період характеризується досить складними роками суспільно-політичного життя, які і визначали зміст та напрями наукової діяльності не лише І.П. Крип'якевича, але в цілому всієї творчої інтелігенції. Із встановленням радянської влади на західноукраїнських землях І.П. Крип'якевич отримав визнання і фактичний доступ до освітніх і наукових інституцій. На початку 40-их років ХХ ст. стає очевидним, що розвивати наукову тематику і досліджувати проблеми української історії так, як це було у попередні роки, він не зможе. На заваді стоятиме радянська ідеологічна машина, у якій добре відпрацьована система партійного контролю, цензури, чітко визначена тематика наукових досліджень тощо. Однак він долучиться до роботи радянських наукових установ і створить новий потужний центр історичних досліджень – відділ інституту історії України. У 1940 р. в ньому працювали: В.С. Білецький, В.Г. Герасимчук, Ф.Я. Голійчук, І.В. Карипнець. І.П. Крип'якевич (голова), Р.Р. Лукань, О.Й. Прицак, О.А. Терлецький та ін.⁹.

Початок німецько-радянської війни та окупацію нацистами Львова Іван Петрович зустрів без особливого ентузіазму, хоча й сподівався на деякі зміни і відновлення того, що було втраче-

но за півторарічне радянське володарювання. Один із учасників семінару з історії України при НТШ О.Г. Домбровський згадував, що упродовж 1940 р. та першої половини 1941 р. І.П. Крип'якевич використовував у розмові таку фразу: «... війна ще не закінчена», маючи сподівання на те, що конфлікт Німеччини і СРСР завершиться на користь першої. Однак пізніше він говориме інше: «Ви ще молоді ... виїжджайте з родиною на Захід й робіть там те, чого ми тут не зможемо робити, а я старший залишаюся, бо хтось мусить вдержати стан українського посідання у Львові»¹⁰. Із цих спогадів стає очевидним, що І.П. Крип'якевич ще під час війни свідомо вирішив залишитися у Львові, щоб використати усі свої можливості, але розвитку української історичної науки настільки, наскільки це буде можливо у тій суспільно-політичній ситуації, що складеться у недалекому майбутньому.

У післявоєнні роки, коли розпочнуться гоніння і зачистки української інтелігенції, що залишилася на окупованій території, його звинувачуватимуть у співпраці з нацистами та зараховуватимуть до симпатиків режиму. Однією з причин подібних звинувачень стануть передруки упродовж 1940-1941 років популярних праць з історії України та редакційні зміни в деяких текстах цих видань. Наприклад, перевидання «Малої України» (1941) завершувалося таким реченням: «Тепер надійшов час, коли послаблений, передусім українським націоналістично-революційним рухом, СРСР – ота жахлива тюрма і катівня народів – валиться під могутнім натиском революційно-визвольних сил та твердим ударом німецької зброї»¹¹, а видання «Історії України» (1941) містило такий текст: «І аж 1941 рік приніс Україні світанок нового життя. Большевицька тюрма народів, надточена революційною пропагандою та боротьбою поневолених націй, у першу чергу української нації, валиться під ударом німецької зброї. У східній Європі твориться новий світ. У кривавих змаганнях і Україна добує собі волю і самостійність»¹². Ці цитати фігуруватимуть у звинувачувальних статтях представників радянської влади.

Упродовж німецької окупації Львова І.П. Крип'якевич не полишав наукової праці. Він та інші провідні історики прагнули відродити Історико-філософську секцію НТШ, але згоди на її відкриття нова влада не давала. Відомо, що нелегально функціонувала «історична група», до якої входив Іван Петрович. З цією групою співпрацював відомий історик О.П. Оглоблин, який наприкінці війни виїде до Праги, а в повоєнні роки місцем проживання обере США¹³. І.П. Крип'якевич залишався у Львові до повернення радянських військ.

У 1944 р. після звільнення Львова від нацистів Іван Петрович деякий час продовжував роботу в університеті і потрапив до кола тих осіб, яких нещадно критикували за «співпрацю» з нацистами. До 1946 р. втратить фактично всі зайня-

ті раніше посади, буде зарахований до когорти «найбільш підозрілих вчених» (М.С. Возняк, І.І. Карпинець, І.П. Крип'якевич, О.М. Огоновський, О.І. Степанів, Я.Я. Ярема) і його примусово відправлять до Києва в наукові установи АН УРСР. Упродовж 1946-1948 рр. І.П. Крип'якевич співробітник Інституту історії України АН УРСР. Із березня 1947 р. – до березня 1948 р. він активно співпрацюватиме з бібліотекою Академії наук УРСР і займатиме за сумісництвом посаду завідувача відділу стародруків.

У 1948 р. він повернеться до Львова і влаштується на роботу до музею етнографії та художнього промислу (1948-1950 рр.). Більш гідної посади для провідного вченого на той час не знайдеться. Лише у 1953 р. його призначають на посаду директора академічного Інституту суспільних наук, яку обійматиме до 1962 р. Поверненню до постійної наукової діяльності І.П. Крип'якевича, як вважав Я. Дашкевич, варто завдячувати таким чинникам. Перший – початок хрущовської відлиги, яка хоч і не докорінно, але все ж змінила суспільно-політичне життя в країні. Другий – підготовка до друку монографії про Богдана Хмельницького¹⁴, яка була подана до академічного видавництва напередодні щорічного ювілею Переяславської ради (1654-1954). І хоча автор зазнав нищівної критики і частину матеріалу довелося терміново переробляти, оскільки так звані «редактори» «чистили» текст сторінками і підлаштовували все у руслі «правильності і необхідності» самої події – воз'єднання, праця І.П. Крип'якевича вийшла у світ у 1954 р.¹⁵

Десятиліття перебування І.П. Крип'якевича на посаді директора інституту стало досить плідним і в науковому плані. Він готуватиме статті до Української радянської енциклопедії, завершить підготовку видання «Документи Богдана Хмельницького (1648-1657)»,¹⁶ напише статті до часописів: «Жовтень», «Український історичний журнал». Іван Петрович керуватиме темами досліджень молодих науковців, редагуватиме збірники, налагодить роботу відділів, заохочуватиме і сприятиме підготовці фундаментальних праць з археології, джерелознавства, лінгвістики. Він допомагатиме науковому становленню і злету А.І. Генсьорського, М.О. Герасименка, В.В. Грабовецького, А.А. Гумецької, О.Ю. Карпенка, М.М. Кравця, Ю.Ю. Сливки, Ф.І. Стеблія, О.М. Огоновського. Під його керівництвом будуть захищатися кандидатські дисертації. Навіть в умовах жорсткого ідеологічного тиску діяльність І.П. Крип'якевича слугувала: а) розширенню джерельної бази, яку пізніше могли б використати історики для утвердження державницької концепції історії України; б) підготовці високопрофесійних дослідників історії. Таким чином формуватиметься наукова школа І.П. Крип'якевича.

Після виходу на пенсію (1962 р.) Іван Петрович відійде від активної наукової роботи. Він займеться впорядкуванням до-

машнього архіву, матеріали якого потребували ретельної систематизації. В останній рік його життя «Український історичний журнал» розпочав публікацію «Нарисів методики історичних досліджень», які стали настільною книгою для багатьох науковців-початківців¹⁷. Частину цих публікацій він не побачить, як і не прочитає монографії «Галицько-Волинське князівство», що вийде друком лише у 1984 р. 21 квітня 1967 р.¹⁸ І.П. Крип'якевич відійшов у вічність. Хронологічні межі останнього періоду його наукового життя припадають на 1940-1967 рр. і пов'язані із науковою та науково-організаційною діяльністю в радянських установах.

Отже, виходячи з вищевказаного можна виділити такі періоди науково-педагогічної діяльності І.П. Крип'якевича: 1) формування та становлення І.П. Крип'якевича як історика-дослідника (1904-1911 рр.); 2) творчого злету і членство в Науковому Товаристві ім. Т. Шевченка (1911-1939 рр.); 3) діяльність у радянських наукових установах та навчальних закладах (1939-1962 рр.) На перший період припадає навчання в університеті, участь у семінарах М.С. Грушевського, обрання теми дослідження дисертаційної роботи, підготовка публікацій, захист наукової роботи. На другому етапі наукова діяльність І.П. Крип'якевича була тісно пов'язана із Науковим Товариством ім. Т. Шевченка і сприяла його визнанню як ученого-дослідника. У цей час він розпочинає викладацьку діяльність в освітніх закладах. Третій період наукової діяльності мав свою специфіку, зумовлену змінами у суспільно-політичному житті на західноукраїнських землях: приєднанням Західної України до УРСР, Другою світовою війною, відновленням радянської влади. Суспільно-політичний чинник став вирішальним в обранні навчальних та наукових установ вченого.

Примітки:

1. Дашкевич Я. Іван Крип'якевич – історик консервативно-державницької школи / Я. Дашкевич // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність : зб. наук. пр. – Л., 2001. – Вип. 8. – С. 715.
2. Прицак О. Іван Крип'якевич (1886-1967): У першу річницю смерті Івана Крип'якевича / О. Прицак // Український історик. – 1968. – №1-4. – С. 85.
3. Крип'якевич І. Спогади (автобіографія) / І. Крип'якевич // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність : зб. наук. пр. – Л., 2001. – Вип. 8. – С. 88.
4. Там само. – С. 98.
5. Там само. – С. 102.
6. Купчинський О.А. Наукове товариство імені Шевченка / О.А. Купчинський // Енциклопедія історії України. – К. : Наукова думка, 2007. – Т. 7. – С. 203-213.
7. Крип'якевич І. Спогади (автобіографія) / І. Крип'якевич // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві. Україна:

- культурна спадщина, національна свідомість, державність : зб. наук. пр. – Л., 2001. – Вип. 8. – С. 117.
8. Бібліографія друкованих праць Івана Крип'якевича // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність : зб. наук. пр. – Л., 2001. – Вип. 8. – С. 28-57.
 9. Луцький О. Науково-організаційна і педагогічна діяльність І.П. Крип'якевича у вересні 1939 – червні 1941 рр. // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність : зб. наук. пр. – Л., 2001. – Вип. 8. – С. 791.
 10. Домбровський О. Семінар історії України при НТШ у тридцятих роках / О. Домбровський // Український історик. – 1973. – №1-2. – С. 108.
 11. Крип'якевич І. Мала історія України / І. Крип'якевич. – Л. : Українське видавництво, 1941. – С. 31.
 12. Крип'якевич І. Історія України / І. Крип'якевич. – Л. : Українське видавництво, 1941. – С. 69.
 13. Винар Л. Листи Івана Крип'якевича до Олександра Оглоблина / Л. Винар // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність : зб. наук. пр. – Л., 2001. – Вип. 8. – С. 416-450.
 14. Дашкевич Я. Іван Крип'якевич – історик України: [вступна стаття] / Я. Дашкевич // Крип'якевич І.П. Історія України. – Л. : Світ, 1990. – С. 13.
 15. Крип'якевич І.П. Богдан Хмельницький / І.П. Крип'якевич. – К. : Вид-во АН УРСР, 1954. – 546 с.
 16. Крип'якевич І.П. Богдан Хмельницький / І.П. Крип'якевич. – Л. : Світ, 1990. – 408 с.
 17. Крип'якевич І.П. Нариси методики історичних досліджень / І.П. Крип'якевич // Український історичний журнал. – 1967. – №2. – С. 100-106; Крип'якевич І.П. Нариси методики історичних досліджень / І.П. Крип'якевич // Український історичний журнал. – 1967. – №4. – С. 106-108; Крип'якевич І.П. Нариси методики історичних досліджень / І.П. Крип'якевич // Український історичний журнал. – 1967. – №7. – С. 121-123; Крип'якевич І.П. Нариси методики історичних досліджень / І.П. Крип'якевич // Український історичний журнал. – 1967. – №8. – С. 113-116; Крип'якевич І.П. Нариси методики історичних досліджень / І.П. Крип'якевич // Український історичний журнал. – 1967. – №9. – С. 130-132; Крип'якевич І.П. Нариси методики історичних досліджень / І.П. Крип'якевич // Український історичний журнал. – 1967. – №10. – С. 94-97.
 18. Крип'якевич І.П. Галицько-Волинське князівство / І.П. Крип'якевич. – К. : Наук. думка, 1984. – 174 с.

В статтю проаналізовані основні етапи науково-педагогічної діяльності Івана Петровича Крип'якевича, охарактеризовані історіографія даної проблеми, і пропонується періодизація наукової діяльності ученого.

Ключевые слова: *науково-педагогічна діяльність, періодизація, історик-дослідник, викладацька діяльність, учительська діяльність, учений-дослідник, НОШ.*

Отримано: 10.09.2015 р.